

RIKSINTRESSEN - UTDRAG UR KAPITEL I NY ÖVERSIKTSPLAN FÖR EKERÖ KOMMUN (UTSTÄLLNINGSHANDLING, JUNI 2005)

Med stöd av miljöbalken (MBL) tas riksintressen fram. Ekerö kommun berörs av ett stort antal, ibland överlappande riksintressen:

MBL 3 kap

MBL 3:6

Riksintressen för kulturmiljövården behandlas under kapitlet om Kulturmiljöer

MBL säger:

Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården och friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

ÖP föreslår

Ändring av områden

- En begränsning av riksintresset för kulturmiljövården till värdekärnorna
- En begränsning av riksintresset för Mälaren med öar och strandområden till att för de större öarna – Adelsö, Munsö-Ekerö, Färingsö, Lovö – endast omfatta en zon längs stränderna.
- En utökning av riksintresseområdet för totalförsvaret.

För samtliga områden efter ändring

- Områden med riksintressen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden.

KULTURMILJÖER- UTDRAG UR KAPITEL I NY ÖVERSIKTSPLAN FÖR EKERÖ KOMMUN (UTSTÄLLNINGSHANDLING, JUNI 2005)

Riksintressen

Inom kommunen finns nio områden, som av riksantikvarieämbetet utsetts att vara av riksintresse för kulturmiljövården. Dessa områden är (se även karta):

K21, 22 Adelsö och Björkö-Birka

K23 Munsö

K24 Ekerö

K25 Helgö

K26 Färentuna-Hilleshög

K27 Sångå-Säby

K28 Stenhamra

K29 Skå

K30 Lovö-Lindö

I länsstyrelsens rapport Unr 22, Kulturminnesvårdens riksintressen, redovisas värdetexter för riksintressena. En sammanfattande värdetext finns också i ”Mälareöarna, kulturhistoriska miljöer”. Riksintresseområdena omfattar en mycket stor del av kommunens markområden.

Hela kommunen ingår dessutom i ”Mälaren med öar och strandområden”, som är av riksintresse bland annat för de kulturvärden som finns i området. Detta riksintresse kommenteras i kapitlet ”Naturmiljöer”.

Ekerö kommun konstaterar att den samlade omfattningen av framtagna riksintressena för kulturmiljövården tillsammans med övriga riksintressen gör att det finns stor risk att värdet av riksintressena urholkas. För kommunens invånare är kulturmiljön och därmed vårderna av denna en mycket viktig bas för det som är Ekerö. Enligt vår bedömning är därför områdena utanför de avgränsade riksintresseområdena också av stort värde för

kulturmiljön. I arbetet med översiktplanen har därför en genomgång av riksintresseområdena gjorts och de riktigt intressanta värdekärnorna tagits fram. Inom dessa områden ska de kulturhistoriska aspekterna särskilt beaktas.

Riksintresseområdena bör begränsas till att omfatta endast dessa värdekärnor. Nuvarande riksintresseområden och kommunens förslag till begränsning till värdekärnor har markerats på kartan.

Kulturmiljöns värdekärnor

Generella rekommendationer

Nedan redovisas för dessa områden rekommendationer för framtida plan- och bygglovhantering och annan prövning. Generellt gäller för dessa områden:

Nyttillkommande bebyggelse som avviker mot det befintliga bebyggelsemönstret är olämplig. Särskild hänsyn ska tas till den kulturhistoriska miljön, landskapsbilden och bebyggelsemiljön.

I samband med planering inför åtgärder, bör vad som är karaktäristiskt och värdefullt i landskapet lyftas fram.

Högt antikvariskt hänsynstagande är motiverat vid komplettering av befintlig bebyggelse och vid övriga förändringar i landskapet.

Adelsö – Björkö/Birka med Hanmora och Tofta.

Motivering:

Världsarvsområde, fornlämningsmiljö, med kungsgården och Alsnö hus på Adelsö och på Björkö, platsen för Sveriges första stadsbildning (Birka). Vid de två herrgårdarna Hanmora och Tofta har odlingsmarken i stort samma utsträckning sedan mitten av 1800-talet. Stort antal gravar tyder på att Tofta etablerades i slutet av äldre järnåldern.

Rekommendationer

Åtgärder som kan skada kulturvärdena får inte vidtas.

Inom världsarvsområdet får endast åtgärder vidtas som bidrar till att världsarven status kan upprätthållas.

Åtgärder inom buffertzonen får endast vidtas om dessa bedöms inte påverka världsarvet.

För skydd av Björkö bör kulturresevat övervägas.

Inom Hovgårdsområdet och på Björkö får besöksnäringen utvecklas i samråd med kommunen, markägare, riksantikvarieämbete och lokala intressenter.

Områdesbestämmelser ska tas fram för skydd av området kring kyrkan. Dessa kommer då också att omfatta Hovgårds-delen av världsarvet.

ÖP föreslår

För riksintresseområden

- Kulturmiljövårdens riksintressen på Mäläröarna ska begränsas till de av kommunen angivna värdekärnorna.
- Inom värdekärnorna ska redovisade rekommendationer särskilt beaktas.
- För områdena runt kyrkorna skall områdesbestämmelser eller detaljplan med skyddsbestämmelser tas fram, innan ny bebyggelse får tillkomma

För områden i anslutning till värdekärnorna

- Ny bebyggelse eller andra åtgärder får inte utföras så att kulturvärdena inom värdekärnorna påverkas negativt.

Generellt för alla områden

- Vid all ny bebyggelse i kommunen skall hänsyn tas till landskapsbild och kulturhistoriska aspekter
- Ny bebyggelse bör endast tillåtas inom befintliga bebyggelsegrupper. Hänsyn ska tas till den kulturhistoriska miljön, landskapsbilden och bebyggelsemiljön.
- Även för andra åtgärder i området skall hänsyn tas till landskapsbild och kulturhistoriska aspekter.